

ЗАКОНОМІРНОСТІ ЗМІНИ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ МАШИНИ ЗА НАПРАЦЮВАННЯМ

Колісник В.А.

Науковий керівник – канд. техн. наук, доцент Блезнюк О.В.

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

(61050, Харків, Московський проспект, 45, кафедра НМТСМ)

У значної частини вузлів і деталей процес зміни технічного стану залежно від часу або пробігу машини носить плавний, монотонний характер, що призводить до виникнення так званих поступових відмов. При цьому характер залежності може бути різним. У разі поступових відмов зміна параметра технічного стану конкретного виробу або середнього значення для групи виробів аналітично досить добре може бути описано двома видами функцій: цілою раціональною функцією n -го порядку $y = a_0 + a_1l + a_2l^2 + a_3l^3 + \dots + a_nl^n$ і ступеневою функцією $y = a_0 + a_1l^b$,

де a_0 - початкове значення параметра технічного стану, l - напрацювання, $a_1, a_2, \dots, a_n, b$ - коефіцієнти, що визначають характер і міру залежності y від l .

У практичних обчисленнях, як правило, досить використати члени до третього-четвертого порядків. Знаючи функцію $y = \varphi(l)$ і граничне Y_G або гранично допустиме $Y_{Г.Д.}$ значення параметра технічного стану, можна аналітично визначити з рівняння $l = f(y)$ ресурс виробу або періодичність його обслуговування. При роботі групи машин доводиться мати справу не з однією залежністю $Y(t)$, яка була б придатна для усієї групи, а з індивідуальними залежностями $Y_i(t)$, властивими кожному i -му виробу (рис. 1). Стосовно технічного стану однотипних машин причинами варіації є навіть незначні зміни якості матеріалів, обробки деталей, складання; поточні зміни умов експлуатації (швидкість, навантаження, температура); якість ТО і ремонту, управління машиною та ін. В результаті при фіксації для групи машин певного параметра технічного стану, наприклад Y_G кожен виріб матиме своє напрацювання до відмови (рис.1,а), тобто спостерігатиметься варіація напрацювання.

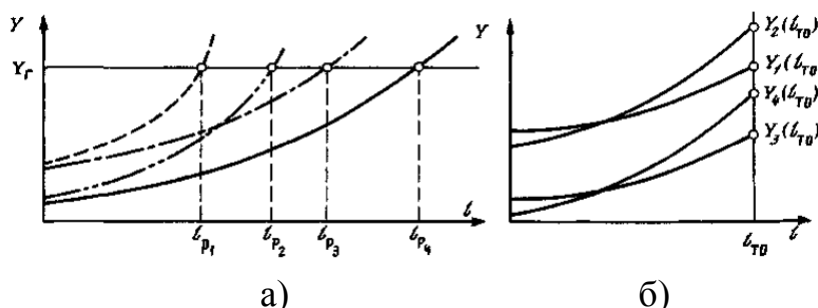

Рис. 1. Варіації випадкових величин: а) - напрацювання ($lp_1 - lp_4$) при фіксації Y_G ; б) - параметра технічного стану при ($Y_1(l_{To}) - Y_4(l_{To})$)

Якщо усі машини обслуговувати з єдиною періодичністю, відповідно матиме місце варіація фактичного технічного стану (рис. 1, б), яка позначиться на тривалості виконання робіт, кількості матеріалу і запасних частинах.